

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİNDƏ MİLLİ İDEOLOGİYA PROBLEMİ VƏ ONUN İNFORMASIYA TƏMİNATI

SSRİ-nin dağılması, keçmiş müttəfiq respublikaların, o cümlədən Azərbaycanın yenidən öz müstəqilliyini əldə etməsi, bununla cəmiyyətdə baş verən dərin sosial-iqtisadi dəyişiklik, açıq bazar iqtisadiyyatına keçid ideoloji istiqamətdə də yeniləşmə tələbini irəli sürdü. Sovet dövründə düzgün ideologiya hesab edilən Marksizm-Leninizm ideologiyası əvəzinə milli ənənələrimizi, dünya sivilizasiyasının müvafiq dəyərlərini əks etdirən yeni ideologiyanın formalaşmasını və müxtəlif fəaliyyət sahələrində tətbiqini zəruriləşdirir.

Gənc müstəqil dövlət kimi Azərbaycan Respublikası dünya siyasətinə çıxmaq, mövqeyini möhkəmləndirmək üçün siyasi strateji xəttini müəyyən edir. Həmin xətt müstəqilliyi, suverenliyi, ərazi bütövlüyünü qoymaqdan ibarətdir. Azərbaycan demokratik dəyərlərə əsaslanan hüquqi dövlət, vətəndaş cəmiyyəti qurur. Yeni yaranan hər bir müstəqil dövlət ilk növbədə milli mənafeyini və təhlükəsizliyini qorumaqdır. Bu baxımdan respublikamızın qəbul etdiyi daxili və xarici strategiya istiqamətlərində milli mənafe və maraqlar milli təhlükəsizlik məsələləri əsas yer tutur. Dünyanın böyük dövlətlərinin geosiyasi marağında yerləşən Azərbaycanın ərazisinin bir hissəsi işğal edilmiş, suveren hüquqları pozulmuşdur. Buna görə də bütövlüyün bərpa edilməsi siyasi strategiyada başlıca yer tutur.

Azərbaycan Respublikası siyasi strategiyasının əsas müddəalarının yaradıcısı olan eks-prezident Heydər Əliyev demişdir: «Azərbaycanın müstəqilliyi daimidir, əbədidir, dönməzdir».

Azərbaycanın milli dövlət kimi özünü dünyada tanıtmasında əldə olunan istiqlalı qorumaq, möhkəmləndirmək üçün milli ideyanın həyata keçirilməsi dövlətin siyasi strateji məqsədlərindən biridir və bu məq-

sədlərin həyata keçirilməsində Heydər Əliyevin rolu xüsusilə qeyd olunmalıdır. Milli ideya uğrunda mübarizə azadlıq məfkurəsi uğrunda aparılan mübarizədir.

Milli ideologiyanın əsas cəhətləri kimi bunları göstərmək olar: Milli dövlətin, suverenliyin, ərazi bütövlüyünün, milli-mənəvi, dini dəyərlərin, adət-ənənələrin qorunması, elm və təhsilin, milli iqtisadiyyatın inkişafı və milli vətənpərvərlik tərbiyəsi. Hər bir müstəqil dövlətin qurulması, gücləndirilməsi milli özünü qoruma hissindən başlayır, bu fikir inkişaf etdirilərək ideoloji bir sistemə çevrilir. Milli ideologiya Azərbaycana, onun xalqına qarşı daxilədən və xaricədən gələn zərərli ideyaların qarşısını alır, milli-mənəvi təhlükəsizlik yaradır.

Xalqın varlığı üçün dövlətin olması vacibdir. Yalnız dövlət vasitəsilə xalq öz təhlükəsizliyini qoruyub, dünya birliyində yer tuta, əlaqələr yarada və problemlərini beynəlxalq miqyasda həll edə bilər. Dövlətçilik ideologiyasının işləni b hazırlanmasında əsas məqsəd Azərbaycanın vahid dövlət kimi formalaşmasının, dünya birliyində demokratik ölkə kimi tanınması, cəmiyyətdə vətəndaş həmrəyliyinə, daxili stabilliyə nail olmaq, Azərbaycanın bütün dünya azərbaycanlılarının vətəni olmasını sübut etmək kimi humanist prinsipləri nəzərdə tutur.

Milli ideologiyanın tərkib hissəsindən biri də azərbaycançılıq anlayışıdır. Milli köklərə qayıdış, milli özünüdərkətmə böyük amillərdəndir. Azərbaycançılığın əsas məzmununu ümumi vətən anlayışı, vətəndaş birliyi təşkil etmişdir. Bu baxımdan 1995-ci il noyabrın 12-də qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikasının əsas ali qanunu olan milli konstitusiyada «Azərbaycan xalqının vahidliyi», «Azərbaycan Respublikasının bütün Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının ümumi və bölünməz vətəni» olması ideyası öz əksini tapmışdır.

Milli ideologiyanın istiqamətləri içərisində xaricdə yaşayan soydaşlarımızla işin təşkili məsələsi də geniş yer tutur. Çünki milli dövlətçilik ideyası vasitəsilə diaspor özünü dərk edir, Azərbaycan dövlətinə qarşı çevrilən ədalətsizliklərə qarşı öz etirazını kəskin formada bildirir.

Heydər Əliyev Almaniyaya səfəri zamanı Azərbaycan cəmiyyətləri federasiyasının üzvləri ilə görüşündə demişdir: «Dünyada bir kökdən olan çoxlu millət var, biz azərbaycanlıyıq, çalışın azərbaycanlığınızı bundan sonra da möhkəmləndirin. Beləliklə, Azərbaycanın dövlətçilik ənənələrini, tarixini, bütün dövrlərdə qazandığı fəaliyyətini nəzərə alan milli ideologiya konsepsiyasının yaradılmasına ehtiyac şübhəsizdir. Ümid edirəm ki, milli ideologiyap konsepsiyası bütün dövrlər üçün Azərbaycanın milli mənafeyini, milli maraqlarını, siyasi strateji mövqe-

yini, dil, din, milli mentalitet, dövlətçilik və azərbaycançılıq ideyalarını hər zaman özündə əks etdirib qoruyacaq, yaşadacaqdır. Çünki vahid milli ideologiya konsepsiyası yaratmadan bu ideyaları həyata keçirmək qeyri-mümkündür».

Milli ideologiya sahəsində informasiya mənbələrinə marağın getdikcə artdığını nəzərə alaraq bu sahədə mövcud olan informasiya daşıyıcılarının bibliografialaşdırılması ehtiyacı yaranmışdır.

Milli ideologiyanın cəmiyyətdə geniş yayılmasının əsas göstəricilərindən biri də onun informasiya təminatıdır. Çünki hər hansı bir ideologiyanın kütlələr içərisində geniş vüsət almasında informasiya vasitələrindən və vəsaitlərindən geniş istifadə olunur. Bu informasiya vasitələri içərisində bibliografik və bioqrafik informasiya mənbələrinin əhəmiyyətli rolu vardır. Xüsusilə ilkin sənədlər və onların haqqında bibliografik informasiya mənbələri mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Milli ideologiya mövzusunda dair apardığım tədqiqat əsasında bu mövzuya dair onlarla kitab və yüzlərlə məqalələr toplanmışdır. Məsələn, «Beynəlxalq münasibətlərdə diasporların rolu» (Z.Əliyev), «Azərbaycanda dövlətçilik öçerkləri» və «Azərbaycanın XX əsrdə dövlətçilik siyasəti məsələləri» (İ. İsmayılov), «Tarixə yaddaş ömür» (M.Əlizadə), «Siyasi stratejiya və milli təhlükəsizlik problemləri» (A.Piriyev) adlı kitablar və «Azərbaycan dövlətçiliyi ideologiyası» (C.Musayev), «Milli ideologiya və ümummilli lider» (S.Xəlilov), «Dövlətçilik ideologiyası» (A.Şirinov) və s. kimi ilkin mənbələrlə bağlı ikinci dərəcəli mənbələrin, yəni bibliografik informasiya vəsaitlərinin yaradılması və Avtomatlaşdırılmış Bibliografik Məlumat Bazasının təşkili də qarşıda duran aktual məsələlərdəndir.

ƏDƏBİYYAT

1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası. - B., 1996.-122 s.
2. Abdullayev C. Azərbaycan-Almaniya əlaqələri. - B., 2000.-155 s.
3. Əlizadə M. Tarixə yaddaş ömür. - B.: Qanun, 2002.-240s.
4. Xəlilov S. Milli ideologiya və ümummilli lider // Xalq qəzeti. - 1997. - 8 may.
5. Piriyev A. Siyasi stratejiya və milli təhlükəsizlik problemləri. - B.: BDU, 2002.-530 s.